Magiczny Kraków

Najczęściej mylone pojęcia

2026-01-26

Najczęściej mylone pojęcia dotyczące klimatu

Pogoda vs. klimat

Pogoda odnosi się do krótkoterminowych zmian w warunkach atmosferycznych (czasami w ciągu paru minut), podczas gdy klimat dotyczy długoterminowych trendów pogodowych w danym regionie (min 30 lat analizy).

Klimat vs. środowisko

Błąd polega na utożsamianiu zmiany klimatu ze stanem środowiska naturalnego. Choć zmiana klimatu ma wpływ na środowisko, jest jednym z wielu czynników wpływających na stan ekosystemów.

Zmiana klimatu vs. globalne ocieplenie

Zmiana klimatu odnosi się do długoterminowych zmian w klimacie Ziemi, obejmujących zarówno ocieplenie jak
i ochłodzenie, a także zmiany w opadach, wiatrach i innych aspektach klimatu. Globalne ocieplenie odnosi się
z kolei do specyficznego wzrostu średniej temperatury na Ziemi, głównie spowodowanego przez działalność człowieka, w szczególności emisję gazów cieplarnianych.

Adaptacja do zmiany klimatu vs. mitygacja zmiany klimatu

Adaptacja odnosi się do działań mających na celu przystosowanie się do skutków zmiany klimatu, takich jak budowa wałów przeciwpowodziowych czy rozwijanie upraw odpornych na suszę. Mitygacja z kolei do działań mających na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, aby zapobiec dalszej zmianie klimatu.

Efekt cieplarniany vs. globalne ocieplenie

Efekt cieplarniany odnosi się do naturalnego procesu, w którym atmosfera zatrzymuje ciepło słoneczne, podczas gdy globalne ocieplenie do wzrostu średniej temperatury na Ziemi, wynikającego głównie z antropogenicznej emisji gazów cieplarnianych.

Ślad węglowy vs. budżet węglowy

Ślad węglowy odnosi się do całkowitej ilości gazów cieplarnianych emitowanych przez jednostkę, np. osobę, produkt lub usługę, podczas gdy budżet węglowy odnosi się do całkowitej ilości gazów cieplarnianych, które można emitować, aby pozostać w granicach ustalonego celu klimatycznego, np.

ograniczenia ocieplenia do 1,5°C.

Emisje vs. stężenie gazów cieplarnianych

Emisje gazów cieplarnianych odnoszą się do ilości gazów emitowanych do atmosfery, podczas gdy stężenie gazów cieplarnianych mierzy ich ilość obecną w atmosferze. Często mylone jest to, że oba te pojęcia są ze sobą ściśle powiązane, ale różnią się swoimi kontekstami i sposobem pomiaru.

Bilans węglowy vs. neutralność klimatyczna

Bilans węglowy to różnica między ilością emisji gazów cieplarnianych a ich pochłanianiem przez daną organizację, wydarzenie lub państwo. Neutralność klimatyczna to cel, w którym suma emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych się równoważy, czyli bilans węglowy wynosi zero. Osiąga się to poprzez redukcję emisji oraz kompensację, np. przez sadzenie drzew.

Zanieczyszczenie powietrza vs. emisja gazów cieplarnianych

Zanieczyszczenie powietrza może mieć różne przyczyny np. wynikać ze spalania paliw kopalnych, działalności rolniczej, przemysłu, transportu z emisją gazów cieplarnianych włącznie. Pomimo, że zanieczyszczenie powietrza może być jednym z efektów ubocznych emisji gazów cieplarnianych, jednak emisja tych gazów nie zawsze zanieczyszcza powietrze np. metan emitowany przez hodowlę bydła.

Emisje bezpośrednie vs. pośrednie

Emisje bezpośrednie to te, które powstają w wyniku działalności danej jednostki np. spalanie paliw w samochodzie firmowym. Emisje pośrednie to emisje związane z dostawami energii lub produkcją dóbr,
z których ta jednostka korzysta np. prąd zużyty przez przemysł lub emisje związane z transportem dostaw.

Odnawialne źródła energii vs. energia konwencjonalna

OZE obejmują energię pochodzącą z zasobów, które są naturalnie odnawialne, takich jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna, biomasa i geotermalna. Energia konwencjonalna zazwyczaj pochodzi z paliw kopalnych, takich jak węgiel, ropa naftowa i gaz ziemny, które są ograniczone i mają większy negatywny wpływ na środowisko.

Biomasa vs. biogaz

Biomasa to materia organiczna pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego wykorzystywana jako źródło energii np. drewno, słoma, resztki roślinne. Biogaz powstaje natomiast w wyniku beztlenowego rozkładu biomasy, zwłaszcza odpadów organicznych. Jest to gaz palny, który można wykorzystywać jako źródło energii cieplnej i elektrycznej.

Energia odnawialna vs. energia jądrowa

Energia odnawialna pochodzi z naturalnych, odnawialnych źródeł, takich jak słońce, wiatr, woda, biomasa
i geotermalna. Energia jądrowa, mimo że jest niskoemisyjna, pochodzi z procesu rozszczepienia jąder atomowych w reaktorach jądrowych. Należy pamiętać, że energia jądrowa nie jest uważana za odnawialną, mimo że ma niskie emisje CO_2, ponieważ korzysta z uranu, który jest surowcem nieodnawialnym.

Energooszczędność vs. efektywność energetyczna

Energooszczędność odnosi się do redukcji zużycia energii poprzez zmniejszenie jej konsumpcji, np. poprzez wyłączanie świateł. Efektywność energetyczna z kolei do optymalizacji zużycia energii, aby uzyskać tę samą ilość usług energetycznych przy mniejszym zużyciu energii, np. używanie energooszczędnych urządzeń.

Zrównoważony rozwój vs. wzrost gospodarczy

Zrównoważony rozwój odnosi się do rozwoju, który zaspokaja potrzeby obecnych pokoleń, nie zagrażając możliwościom przyszłych. Natomiast wzrost gospodarczy to zwiększanie produkcji dóbr i usług w gospodarce. Nie zawsze wzrost gospodarczy zachodzi w sposób zrównoważony.

Działania klimatyczne vs. działania środowiskowe

Działania klimatyczne skupiają się na ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych i przystosowaniu się do zmian klimatu. Działania środowiskowe to pojęcie szersze, obejmuje również ochronę wód, gleby, powietrza, bioróżnorodności czy zasobów naturalnych. Nie wszystkie działania środowiskowe są klimatyczne i odwrotnie.

**Materiał opracowany przez Doradczynię ds. klimatu i środowiska Urzędu Miasta Krakowa - Natalię Gajewską, wydany jako wkładka merytoryczna do Kalendarza Zapytaj o KLIMAT 2026 dla uczestników II. Konferencji warsztatowej Edukacja klimatyczna poza schematami w październiku 2025 roku.*